

STORTINGET

Representantforslag 142 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Per Espen Stoknes, Siri Gåsemyr Staalesen og Torstein Tvedt Solberg

Dokument 8:142 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Espen Stoknes, Siri Gåsemyr Staalesen og Torstein Tvedt Solberg om smarte byer

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge trenger en nasjonal smartbystrategi. Mulighetene for innovasjon, arbeidsplasser og bedre byer for innbyggerne er enorme hvis det satses riktig og tidsnok. Slike initiativer i norske kommuner krever en overordnet nasjonal strategi som kan ramme inn satsingen og tilrettelegge med nødvendige virkemidler og støtteordninger.

Over hele verden står byer nå foran store utfordringer rundt økende urbanisering, manglende infrastruktur, større krav og forventninger fra innbyggerne, høyere teknologisk endringstakt og en økende andel eldre i befolkningen. Byenes utfordringer løses best med ny teknologi, samarbeid og tett innbyggerinvolvering. I EU-rapporten Mapping Smart Cities sies det at ifølge analyseselskapet Frost & Sullivan representerer det globale smartbymarkedet i dag en markedsmulighet på over 13 000 mrd. kroner i de neste fem årene.

Norge er et lite land, men i dette arbeidet har landet store fortrinn: Norge har en av verdens mest teknologisk avanserte befolkninger og god digital infrastruktur. Som et lite land kan Norge bevege seg fort og dra nytte av et tett samarbeid mellom det offentlige, næringslivet og academia. Fungerer dette samarbeidet, vil det skape verdier og teknologi som bidrar til vekst og bedre, grønnere og mer innovative samfunn.

Begrepet «smarte byer» har slått rot internasjonalt som en samlebetegnelse på innovative, IKT-baserte måter å organisere små og store deler av livet i byene på. Formålet med «smarte byer» er å fornye, forenkle og forbedre byene både fra innbyggernes, næringslivets og offentlig sektors perspektiv. Bruk av stordata i både byer og distrikter kan ha stor betydning for bedre ressursbruk, både med hensyn til infrastruktur, byplanlegging, mobilitet, helse og livskvalitet.

En satsing på smarte byer kan for eksempel bidra til:

- Bedre mobilitet og bedre utnyttelse av byrommet gjennom å legge til rette for innfasing av selvkjørende biler eller effektive bildelingsordninger og sensorer som viser hvor det er ledig parkeringsplass, hvor det er kø eller hvor man kan finne nærmeste toalett.
- Bedre informasjon til innbyggerne, eksempelvis om dårlig luftkvalitet.
- Mer effektiv utnyttelse av energi og andre ressurser gjennom sensorer som styrer strømmett og gatelys og overvåker vannforsyning og driften av renovasjon.
- Bedre beslutninger for byplanlegging.
- Offentlig, gratis trådløskommunikasjon/WiFi.
- Åpne og standardiserte data for utviklere og gründere.
- Bedre og mer effektive helse- og sosialtjenester gjennom teknologi som kobler sammen smarte hjem med smarte byer.

Det er gode teknologimiljøer i Norge, men satsingene er fragmentert. Nærings- og effektiviseringspotensialet for en helhetlig satsing er svært stort. En god nasjonal smartbystrategi vil også kunne sette fart på digitaliseringen i hele Norge.

På «Cities in Motion Index» fra IESE Center for Globalization and Strategy ligger Oslo som eneste norske by på en 26. plass av totalt 180. Oslo scorer høyt på byplanlegging og miljø, men scorer lavt på felter som teknologi. Muligheten ligger der, men det krever en større nasjonal strategi for å få byer som Bergen, Trondheim og Stavanger inn på listen og Oslo høyere opp.

I Barcelona har det vært vist en enorm politisk vilje til å gjøre byen smart, med smart gatebelysning og søpeltømming samt apper og tjenester som gjør at det offentlige sparer store midler og næringslivet og befolkningen tjener på dette, både økonomisk og tidsmessig.

I Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge skriver regjeringen følgende:

«Urbanisering og byvekst er viktig for Norges økonomiske utvikling. (...) Samtidig byr urbanisering og byvekst på ulike utfordringer. Det kan være i form av press på infrastruktur, lokal forurensning, trengsel og kø i trafikken og press på kollektivtransport. I smart anvendelse av digital teknologi ligger det muligheter for å løse mange av byenes utfordringer i fremtiden. Digitalisering vil spille en sentral rolle i å gjøre byene bærekraftige og attraktive å leve i. IKT har etter hvert blitt synonymt med begrepet 'smart', fordi IKT lar oss løse mange utfordringer på nye og mer effektive måter. Begrepet 'smarte byer' har slått rot internasjonalt som en samlebetegnelse på innovative, IKT-baserte måter å organisere små og store deler av livet i byene. Formålet med 'smarte byer' er å fornye, forenkle og forbedre byene både fra innbyggernes, næringslivets og offentlig sektors perspektiv. 'Smarte byer' er et begrep som inkluderer mange fagområder, og begrepet forandres i takt med den teknologiske og samfunnsmessige utviklingen. Derfor kan definisjonen på hva som er en 'smart by' variere. Denne meldingen legger følgende definisjon til grunn: En smart by bruker digital teknologi til å gjøre byene til bedre steder å leve, bo og arbeide i. Smartby-initiativer har som mål å forbedre offentlige tjenester og innbyggernes livskvalitet, utnytte felles ressurser optimalt, øke byenes produktivitet, samt å redusere klima- og miljøproblemer i byene. Flere storbyer i Europa, blant disse Stockholm og Amsterdam, ser utvikling av smartby-teknologi som en ny vekstnæring, og kobler gjerne aktiviteten mot satsing på IKT-intensive gründermiljøer.

Erfaringer fra byer som leder an i smartby-utviklingen i USA og Europa tyder på at de byene som lykkes best er de som forankrer smartby-tenkning i sine visjoner og ordinære langtidsplaner.»

I Bodø ser man hvordan kommunen og næringslivet går sammen for å gjøre byen smartere og bedre for alle. Når byen nå skal bygge ny flyplass, har en startet prosjektet «Ny by – Ny flyplass» med mål om å bli verdens smarteste by. De stilte seg følgende spørsmål: Hvordan ser fremtidens by ut? Hvordan bygger vi en nullutslippsby? Hvilke transportsystemer skal vi ha? Hvilken type hus skal vi ha? Hvilken type teknologi skal vi bruke?

I Stavanger har kommunen laget et veikart for smartbyen og kartlagt hvor en lokalt har spesielt gode forutsetninger til å utvikle løsninger som kommer inn-

byggerne til gode, og som vil gi grunnlag for næringsutvikling og nye arbeidsplasser. Gjennom deltagelse i EU-prosjektet Triangulum har Stavangerregionen over lengre tid hatt et regionalt smartbysamarbeid, og gjennom konferansen Nordic Edge Expo har den de siste årene befestet sin posisjon som en av Nordens ledende regioner på smarte byer.

En må la seg inspirere av disse initiativene og løfte disse spørsmålene nasjonalt.

Konklusjon

Norge ligger allerede 2–3 år etter foregangsland som Spania, Japan og Sør-Korea på dette feltet, og en beveger seg for sakte til å sørge for at Norge også i fremtiden er et foregangsland innenfor teknologi, innovasjon og bærekraftige og smarte byer. Dersom Norge ikke blir med i en tidlig fase av denne utviklingen, risikerer en å miste et svært stort verdiskapingspotensial innen både offentlig og privat sektor. Det er et stort behov for en nasjonal smartbystrategi som viser hvordan en bedre kan tilrettelegge for at det offentlige og næringslivet samarbeider, og sikrer virkemidler som kan tilrettelegge for en stor satsing på felles, åpen og sikker smartbyinfrastruktur.

En av de viktigste ingrediensene i en smartby er åpne data, som i sanntid kan gi brukerne oversikten de trenger for å ta bedre avgjørelser i hverdagen, og som gjør det lettere å satse på ny teknologi og gründerkap.

En nasjonal strategi må vurdere behovet for én eller flere nasjonale plattformer for smartbydata samt felles standarder. Mange smartbysatsinger vil være overlappende, og en nasjonal plattform vil dermed kunne være ressursbesparende. Moderne digitale tjenester blir også bedre som følge av tilgang på mer data, og en nasjonal plattform vil legge til rette for dette. En betydelig del av verdien i smartbyprosjekter vil ligge i dataene som genereres og samles inn, så det er viktig at den enkeltes personvern, men også det offentliges eierskap til slike data, sikres.

Standarder er avgjørende for å sikre at man ikke låser seg til enkeltleverandører, og for at løsninger og data skal kunne gjenbrukes mellom prosjekter og kommuner. Man bør legge internasjonale standarder til grunn. For næringslivet vil en nasjonal plattform, eller tydelige felles standarder, være lettere å integrere mot, og kommunene vil fremstå som en mer attraktiv kunde. Dette er avgjørende for ressursutnyttelse samt for å tilrettelegge for fremtidig innovasjon, verdiskaping og å skape flere arbeidsplasser.

En nasjonal strategi må vurdere behovet for og innretningen til mulige nasjonale støtteordninger og virkemidler som kan tilrettelegge for arbeidet. Strategien må også beskrive en felles definisjon og standarder for hva smarte byer er. Regjeringen har selv i Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge lagt fram en rekke punk-

ter de vil jobbe for, men forslagsstillerne mener at regjeringen ikke går langt nok i sine forslag. Fremtiden ligger i teknologien, både for å kutte utslipp og gjøre landets byer smartere, men også for å sørge for at Norge er et foregangsland innenfor innovasjon og et bærekraftig næringsliv.

Det bør opprettes virkemidler som premierer samarbeid mellom byer, koordinering og arbeidsdeling, slik at man unngår dobbeltarbeid eller at alle lager hvert sitt system. Nasjonale virkemidler bør derfor premiere de prosjektene som fremmer arbeidsdeling og samarbeid mellom byer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal smartbystrategi som omhandler en sikker og åpen smartbyinfrastruktur, herunder utrede behovet for sikre nasjonale dataplattformer og standarder, samt sikre det offentliges eierskap til data for å sikre fellesskapets del av fremtidig verdiskaping og legge grunnlag for fremtidig innovasjon.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 vurdere behovet for en nasjonal finansieringsordning for smartbyinitiativer som belønner samarbeidsprosjekter og nasjonal skalering av lokale initiativer.
3. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 igangsette et støtteprogram for kommuneale mulighetsstudier om smarte byer/kommuner.

15. februar 2018

Per Espen Stoknes

Siri Gåsemyr Staalesen

Torstein Tvedt Solberg

